

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра фінансів

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Декан економічного факультету
Анатолій ДІБРОВА
16 травня 2024 р.

«СХВАЛЕНО»
на засіданні кафедри фінансів
Протокол № 13 від «16» травня 2024 р.
Завідувач кафедри
Наталія ШВЕЦЬ

«РОЗГЛЯНУТО»
Гарант ОНП «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

Віталій РАДЬКО

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**АНТИКРИЗОВЕ ФІНАНСОВЕ УПРАВЛІННЯ ТА ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА
ПІДПРИЄМСТВ**

Галузь знань 07 «Управління та адміністрування»

Спеціальність 076 «Підприємництво та торгівля»

Освітня програма Підприємництво, торгівля та біржова діяльність

Факультет Економічний

Розробник: доцент кафедри фінансів, к.е.н., доцент Олійник Л.А.

Київ – 2024

1. Опис навчальної дисципліни

Антикризове фінансове управління та фінансова безпека підприємств

(назва)

Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь		
Освітній ступінь	<i>доктор філософії</i>	
Спеціальність	<i>076 «Підприємництво та торгівля»</i>	
Освітньо-наукова програма	<i>«Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»</i>	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	<i>вбіркова (за вибором здобувача)</i>	
Загальна кількість годин	150	
Кількість кредитів ECTS	5	
Кількість змістових модулів	Не передбачено	
Курсовий проект (робота) (за наявності)	Не передбачено	
Форма контролю	<i>екзамен</i>	
Показники навчальної дисципліни для денної, заочної форм здобуття вищої освіти		
	Денна форма здобуття вищої освіти	Заочна форма здобуття вищої освіти
Курс (рік підготовки)	2	2
Семестр	3	3
Лекційні заняття	30 год.	8 год.
Практичні, семінарські заняття	30 год.	12 год.
Лабораторні заняття	- год.	- год.
Самостійна робота	90 год.	130 год.
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми здобуття вищої освіти	4 год.	-

1. Мета, завдання, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни «Антикризове фінансове управління та фінансова безпека підприємств» є оволодіння теоретичними знаннями та отримання практичних навичок стосовно визначення сутності фінансової кризи підприємства, методичних підходів до розробки «правил ефективної поведінки» підприємств за умов кризового стану, аналізу шляхів запобігання і подолання кризи у зарубіжних і вітчизняних підприємствах.

Завданнями навчальної дисципліни є:

- набуття умінь та практичних навичок щодо розв'язання проблем: розпізнавання кризових явищ; прогнозування наслідків розвитку кризових явищ та їхнього впливу на результати діяльності підприємства; визначення можливостей запобігання кризі або її пом'якшення; забезпечення функціонування підприємства в умовах криз; стабілізація діяльності окремих підсистем підприємства для подолання проявів його системної кризи; ліквідація наслідків кризи або ліквідація підприємства; розвиток підприємства на новій основі, після подолання кризи.

Предметом дисципліни «Антикризове фінансове управління та фінансова безпека підприємств» є система загальних принципів і підходів, що пов'язані із науковою та практичною діяльністю суб'єктів господарювання при кризовому стані та організаційно-економічний механізм антикризового управління підприємством.

Дисципліна «Антикризове фінансове управління та фінансова безпека підприємств» має міждисциплінарний характер. Вона в межах ОНП інтегрує відповідно до свого предмету знання з дисциплін: «Економетричне моделювання наукових бізнес-проектів», «Методологія наукового дослідження та інтелектуальна власність», тощо.

Результатом вивчення дисципліни є набуття здобувачами таких компетентностей:

інтегральна компетентність (ІК): Здатність продукувати нові ідеї, розв'язувати комплексні проблеми у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності, що передбачає глибоке переосмислення наявних і створення нових цілісних знань та/або професійних практик, застосовувати новітні методології наукової, педагогічної, професійної діяльності, здійснювати власні наукові дослідження, результати яких мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення **загальні компетентності (ЗК):**

ЗК03. Здатність працювати автономно.

ЗК 04 Здатність до міжособистісної взаємодії

Спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК02. Здатність продукувати, обґрунтовувати нові ідеї, гіпотези і моделі та приймати науково обґрунтовані рішення у підприємницькій, торговельній та біржовій діяльності.

СК04. Здатність усно та/або письмово презентувати, обговорювати, апробувати результати досліджень, розробок, проектів українською та іноземною мовами.

СК06. Здатність застосовувати сучасні інформаційно-комунікативні технології (інформаційні системи, хмарні технології, комунікаційні технології передачі та обміну інформацією), прилади та обладнання (в тому числі комп'ютерна техніка, апаратно-програмне забезпечення), необхідні для виконання інноваційної науково-дослідної, педагогічної, професійної діяльності в підприємницьких, торговельних та біржових структурах.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН03. Застосовувати сучасні інструменти і технології пошуку, оброблення та аналізу інформації, зокрема, статистичні, економіко-математичні методи аналізу даних великого обсягу та/або складної структури, спеціалізовані бази даних та інформаційно-комунікативні технології, прилади та обладнання.

ПРН04. Розробляти та досліджувати концептуальні, математичні, комп'ютерні моделі процесів і систем, ефективно використовувати їх для отримання нових знань та/або створення інноваційних продуктів у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності, а також у дотичних міждисциплінарних напрямках.

ПРН11. Вільно презентувати, обговорювати державною та іноземними мовами результати досліджень, наукові та/або прикладні проблеми підприємництва, торгівлі, біржової діяльності, оприлюднювати їх у наукових публікаціях провідних міжнародних видань або впроваджувати у практичну діяльність.

ПРН12. Організовувати і здійснювати освітній процес у закладах освіти, розробляти і впроваджувати спеціальні освітні компоненти зі сфери підприємництва, торгівлі та біржової діяльності.

2. Програма та структура навчальної дисципліни для:

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	Денна форма							Заочна форма						
	тижні	усього	у тому числі					усього	У тому числі					
			л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
Тема 1. Кризи підприємства, сутність і завдання фінансового антикризового управління підприємством	1	18	4	4			10		1	2				15
Тема 2. Концептуальні положення діагностики кризи розвитку підприємства	2	18	4	4			10		1	1				17
Тема 3. Методичне забезпечення та практичний інструментарій діагностики кризового стану та загрози банкрутства підприємства	3-4	18	4	4			10		1	1				17
Тема 4. Антикризова програма підприємства і формування системи фінансового антикризового управління	5-6	23	4	4			15		1	2				15

Тема 5. Теоретико-методологічні засади управління фінансовою безпекою підприємства	7	23	4	4		15		1	1			17
Тема 6. Оцінка фінансової безпеки підприємства	8	18	4	4		10		1	1			17
Тема 7. Удосконалення організації фінансовою безпекою підприємств	9	18	4	4		10		1	2			15
Тема 8. Розробка стратегії фінансової безпеки підприємств	10	14	2	2		10		1	2			17
Усього годин		150	30	30		90		8	12			130

3. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Кризи підприємства, сутність і завдання фінансового антикризового управління підприємством	4
2.	Концептуальні положення діагностики кризи розвитку підприємства	4
3.	Методичне забезпечення та практичний інструментарій діагностики кризового стану та загрози банкрутства підприємства	4
4.	Антикризова програма підприємства і формування системи фінансового антикризового управління	4
5.	Теоретико-методологічні засади управління фінансовою безпекою підприємства	4
6.	Оцінка фінансової безпеки підприємства	4
7.	Удосконалення організації фінансовою безпекою підприємств	4
8.	Розробка стратегії фінансової безпеки підприємств	2
	Разом	30

4. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Кризи підприємства, сутність і завдання фінансового антикризового управління підприємством	10
2.	Концептуальні положення діагностики кризи розвитку підприємства	10
3.	Методичне забезпечення та практичний інструментарій діагностики кризового стану та загрози банкрутства підприємства	10

4.	Антикризова програма підприємства і формування системи фінансового антикризового управління	15
5.	Теоретико-методологічні засади управління фінансовою безпекою підприємства	15
6.	Оцінка фінансової безпеки підприємства	10
7.	Удосконалення організації фінансовою безпекою підприємств	10
8.	Розробка стратегії фінансової безпеки підприємств	10
	Разом	90

5. Засоби діагностики результатів навчання:

- екзамен;
- тести;
- реферати;
- захист практичних робіт;

6. Методи навчання:

- словесний метод (лекція, дискусія, співбесіда тощо);
- практичний метод (практичні заняття);
- наочний метод (метод ілюстрацій, метод демонстрацій);
- робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, анотування, рецензування, складання реферату);
- відеометод (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо);
- самостійна робота (виконання завдань);
- індивідуальна науково-дослідна робота здобувачів вищої освіти.

7. Методи оцінювання.

- екзамен;
- усне або письмове опитування;
- модульне тестування;
- реферати, есе;
- захист практичних робіт;
- презентації та виступи на наукових заходах.

8. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти. Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 чинного «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України»

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка національна та результати складання	
	екзаменів	заліків
90-100	відмінно	зараховано

74-89	добре	
60-73	задовільно	
0-59	незадовільно	не зараховано

Для визначення рейтингу здобувача вищої освіти із засвоєння дисципліни $R_{\text{дис}}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу здобувача вищої освіти з навчальної роботи $R_{\text{НР}}$ (до 70 балів): $R_{\text{дис}} = R_{\text{НР}} + R_{\text{АТ}}$.

9. Навчально-методичне забезпечення

- електронний навчальний курс: «Антикризове фінансове управління та фінансова безпека підприємств». URL:

- Давиденко Н.М., Олійник Л.А. Антикризове фінансове управління та фінансова безпека підприємств. Методичні вказівки для самостійної роботи здобувачів вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня за спеціальністю 072

- Давиденко Н.М., Олійник Л.А. Антикризове фінансове управління та фінансова безпека підприємств: для здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» Київ: Компринт, 2022. 355 с.

10. Рекомендовані джерела інформації

1. I. Zelisko, O. Sosnovska, L. Oliinyk, V. Stefkivskyuy & I. Manaienko (2021). Company business processes optimization as an imperative of its economic security. Naukovyi Visnyk Natsionalnoho Hirnychoho Universytetu. Issue 1. (Scopus). 2021, (1): 145 – 153. ISSN 20712227, DOI 10.33271/nvngu/2021-1/145 <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?origin=resultslist&authorId=57222712665&zone=> <https://doi.org/10.33271/nvngu/2021-1/145>

2. Financial support for the development of the Ukrainian agricultural sector: Monograph / Davydenko N.M., Dimitrov I.T. and others/ Олійник Л.А. Особливості антикризового фінансового управління сільськогосподарських підприємств у сучасних умовах - Shioda GmbH, Steyr, Austria, 2018. 430 p.

3. Financial support for the functioning of the agricultural sector in modern conditions. N. Davydenko, O. Gudzyk, L. Gutsalenko, Ye. Kaliuha, N. Prokopenko, N. Trusova, L. Oliinyk and others: [Ed. by Doctor of Economic Sciences, Prof. Davydenko N.M.]. Collective monograph (Negoda Y.V., Oliinyk L.A. Prioritized directions of agricultural sector of economy state regulation). Verlag SWG imex GmbH, Nürnberg, Deutschland, 2020. 364 p.

4. National and world financial and economic systems in the conditions of modern challenges. N. Davydenko, T. Kosova, O. Lemishko, Yu. Nehoda, T. Oliinyk and others: [Ed. by Doctor of Economic Sciences, Prof. Davydenko N.]. Collective

monograph (Negoda Yu.V., Oliinyk L.A. Financial and legal aspects of enterprise restructuring). Verlag SWG imex GmbH, Nürnberg, Deutschland, 2022. 358 p., P. 208-217

5. Борецько А. Д. Антикризовий менеджмент на сільськогосподарських підприємствах. URL: <http://repository.vsau.org/getfile.php/2633.pdf>

6. Боронос В.Г. Управління фінансовою санацією підприємств: підручник. Суми: Сумський державний університет, 2022. 459 с.

7. Давиденко Н.М., Олійник Л.А., Орологопуло К.О. Прогнозування банкрутства аграрних підприємств у сучасних умовах. Економіка і управління бізнесом. 2022. №4. <http://journals.nubip.edu.ua/index.php/Bioeconomy/editor/proofGalley/16245/14540>

8. Зеліско І.М., Олійник Л.А. Управління фінансовою санацією підприємства: навчальний посібник. (4-те видання перероблене та доповнене). Київ: ЦП «Компринт», 2018. 409 с.

9. Кубай О.Г., Заставнюк О.А. Удосконалення фінансово-економічної безпеки в системі антикризового управління аграрного підприємства. Агросвіт. 2022. №4. С. 68-78.

10. Матвійчук А. Діагностика банкрутства підприємств URL: [//me.kmu.gov.ua/file/link/99747/file/matvijchuk_4_07_U.pdf&search_param=%E1%E0%ED%EA%F0%F3%F2%F1%F2%E2%E0&searchPublishing=1](http://me.kmu.gov.ua/file/link/99747/file/matvijchuk_4_07_U.pdf&search_param=%E1%E0%ED%EA%F0%F3%F2%F1%F2%E2%E0&searchPublishing=1).

11. Плєскач М. О Удосконалення механізмів антикризового управління діяльністю сільськогосподарських підприємств. Облік і фінанси АПК: бухгалтерський портал. URL: <http://magazine.faaf.org.ua/udoskonalennya-mehanizmv-antikrizovogo-upravlinnya-diyalnisty-silskogospodarskih-pidpriemstv.html>

12. Подлевська О. М. Порівняльний аналіз методик діагностики банкрутства підприємства. *Вісник НУВГП*. Економіка: зб. наук. праць. Рівне: НУВГП, 2019. Вип. 1(65). С. 318-324.

13. Тулай О.І. Фінансовий стан сільськогосподарських підприємств та основні напрями його зміцнення. Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки). 2018. 3(38). С. 185-191

14. Управління фінансовою безпекою підприємств торгівлі в умовах невизначеності: колективна монографія / За заг. ред. А. С. Крутової Харків: Видавець Іванченко І. С., 2017. 264 с.

15. Хацер М.В. Антикризове фінансове управління на підприємстві: сутність, характеристика та механізм здійснення. Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Економіка і управління. 2019. Т. 30(69), № 1. С. 71–77.

16. Цімерман О. І., Олещук О. В. Банкрутство в умовах воєнного стану. 17 червня 2022 р. URL: <https://cutt.ly/4Mr8Sos> (дата звернення: 24.09.2022)

17. Черниш І.В. Конспект лекцій з дисципліни «Антикризове

управління» для докторів філософії спеціальності 073 «Менеджмент». Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка», НУПП, 2020. 90 с.

18. Чумак В.Д., Гвізджинська І.Ю. Прогнозування можливого банкрутства на основі дискримінантного аналізу. *Економіка та суспільство*. 2021. Вип. 29. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/560/536>

19. Методика інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємств та організацій, затв. наказом Агентства з питань запобігання банкрутству підприємств та організацій 23.02.98 № 22. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0214-98>

20. Методика проведення поглибленого аналізу фінансово-господарського стану неплатоспроможних підприємств та організацій, затв. наказом Агентства з питань запобігання банкрутству підприємств та організацій від 27 червня 1997 р. № 81. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0288-97>

21. Методичні рекомендації щодо виявлення ознак неплатоспроможності підприємства та ознак дій з приховування банкрутства, фіктивного банкрутства чи доведення до банкрутства, затв. Наказом Міністерства економіки України від 19.01.2006 р. № 14. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/ME06025>

22. Положення про порядок здійснення аналізу фінансового стану підприємств, що підлягають приватизації, затв. наказом Міністерства фінансів України, Фонду державного майна України від 26 січня 2001 р. № 49 /121. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0121-01>

23. Порядок проведення органами державної податкової служби прощення (списання) і розстрочення (відстрочення) податкового боргу платників податків на підставі укладеної мирової угоди у справі про банкрутство, затв. наказом Державної Податкової адміністрації України від 21 листопада 2000 р. № 600. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-00>

24. Постанова Кабінету міністрів України і Національного банку України «Про затвердження антикризових заходів фінансової стабілізації» від 10 вересня 1998 р. № 1413 із змінами і доповненнями, внесеними Постановою Кабінету міністрів і Національного банку України від 14 вересня 1998 р. № 1425, Постановою Кабінету міністрів від 18 вересня 1998 р. № 1461 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1413-98-%D0%BF>

25. Про фінансову реструктуризацію: Закон України від 14.06.2016 № 1414-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1414-19#Text>

26. Кодекс України з процедур банкрутства: 18.10.2018 № 2597-VIII.

27. <https://nubip.edu.ua/node/17325>. Електронна бібліотека НУБіП України

28. Офіційний сайт Державної аудиторської служби України. URL: <http://www.dkrs.gov.ua/kru/uk/publish/article/130718>

29. Офіційний сайт Державної служби статистика України. URL:
<http://www.ukrstat.gov.ua/>
30. Офіційний сайт Міністерства економіки України. URL:
<http://www.me.gov.ua/?lang=uk-UA>
31. Офіційний сайт Міністерства юстиції України. URL:
<https://minjust.gov.ua/>
32. Офіційний сайт Рейтингового агенства Кредит-рейтинг. URL:
<http://www.credit-rating.ua/>
33. Урядовий сайт. Єдиний сайт органів виконавчої ради України. URL:
www.kmu.gov.ua/ua/control